

Nr 508.

Av herr **Öhman m. fl.**, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 178, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket.

I proposition nr 178 föreslår regeringen sådan ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket, att en särskild statspolisår på 200 man skall upprättas.

Samma regering, som vid otaliga tillfällen under årets riksdag talat om »rikets nöd» och som förklarat att det icke finns medel till täckande av kostnaderna för de mest nödvändiga sociala ändamål och hjälp åt landets tiotusentals arbetslösa, föreslår här inrättandet av särskild statspolis för årliga miljonbelopp.

Chefen för socialdepartementet anför som motivering för sin framställning bl. a. att de polisstyrkor, som f. n. stå till disposition inom landets olika delar för ingripande vid mera omfattande oroligheter, icke äro tillräckliga även om befintliga resurser tillfullo utnyttjas. En förstärkning av den för särskilda tillfällen avsedda civila polismakten finge främst med hänsyn härtill anses i högsta grad önskvärd. Socialministern framhåller vidare beträffande statspolisårens uppgifter, att den »skall vara i stånd att bemästra sådana oroligheter, som man — utom i sådana fall, då rikets säkerhet kan anses vara i fara — kan ha att för den närmare liggande framtiden räkna med».

Av denna framställning framgår att det synes vara fruktan för en stegrad aktivitet från arbetarklassens sida till värn för egna intressen i samband med den kapitalistiska krisen, den tilltagande arbetslösheten och den växande fattigdomen, som utgör grundmotivet för förslaget. Den tillämnade poliskårens huvudsakligaste uppgift skulle bli att stå till förfogande vid arbetskonflikter, icke som skydd åt den svagare parten, arbetarna, utan som stöd för arbetsköparna och dess strejkbrytare i händelse arbetarna icke skulle vilja finna sig i att strejkbrytarna taga brödet ifrån dem. Det är självklart att den organiserade arbetarklassen med kraft måste vända sig emot dylika åtgärder från statsmakternas sida.

Ingenting har inträffat som kan ge ens skenet av berättigande för skapandet av en särskild statspolisår för att övervaka arbetarnas organisationer och av dem vidtagna åtgärder. Förslaget är ingenting annat än en den oförsyntaste utmaning mot landets arbetarklass.

Är det nu så att regeringen befarar ett bestämdare och kraftigare uppträdande från arbetarklassens sida mot den alltmer skärpta kapitalistiska

utsugningen, borde regeringen gått in för åtgärder i syfte att skapa arbete och inkomster åt folket i stället för att skapa nya polistrupper i syfte att slå ned de arbetslösa och utplundrade. Polissablar äro ett dåligt surrogat för bröd. Men detta bekymrar sig regeringen mycket litet för. Den sätter sin tillit till polisens batonger och vapenskrammel.

När regeringen framhåller att den nya poliskåren även skall ha till uppgift att tjänstgöra som ordningspolis på landsbygden, som trafikpolis och vakt mot spritsmugglare, är detta ingenting annat än ett grovt försök att sätta en missvisande etikett på det hela. Det är tillkommet endast för att i vissa kretsar göra saken en smula mera tilltalande.

Varje politiskt initierad vet att Ådalshändelserna tagits som intäkt för framförande av detta förslag om polisväsendets förstärkning. Regeringen och de intressen den i denna fråga företräder äro medvetna om, att de icke i längden bäst tjäna sina syften genom att, som fallet var i Ådalen, omedelbart och utan vidare vid en mindre konflikt skicka militär mot arbetarna. »Militären blir så impopulär genom att användas vid dylika småkonflikter.» Den bör tillgripas först då arbetarmassorna av kapitalismens olidliga tryck tvingas att resa sig i större omfattning än vad fallet var i Ådalen. Därför vill man nu skapa en särskild för ändamålet väl utbildad och samövad poliskår som ett första vapen då det gäller att slå ned i konflikt varande arbetargrupper. Ådalskommissionen, vari såväl de borgerliga partierna som det socialdemokratiska partiet vore representerade, var också enhällig i sitt tillstyrkande av en särskild statlig strejkbrytarpoliskår och delar också därför ansvaret med regeringen för denna nya klasslagstiftning mot arbetarklassen.

Av de inkomna yttrandena från hörda myndigheter ha i en del fall rätt kraftiga gensagor anförts mot förslaget. Sålunda ha stadsfullmäktige i Stockholm avstyrkt förslaget under åberopande av ett uttalande av stadskollegiet av i huvudsak följande innehåll:

Stadskollegiet har vid granskning av det remitterade förslaget icke kunnat finna, att behovet av den föreslagna statspolisen blivit styrkt. Förslaget synes grunda sig uteslutande på de i Ådalen under maj 1931 inträffade händelserna, då militär tillkallades med därav kända olyckliga följder. Ehuru dessa väl klart visa olämpligheten av att använda militär för utförande av polistjänst, framgår därav ingalunda, att den nu föreslagna statspolisen skulle vara av förhållandena påkallad. Myndigheterna torde nämligen inom ramen av den nuvarande polisorganisationen hava haft ett för ordningens upprätthållande vid det ifrågavarande tillfället behövt antal polismän till sitt förfogande.

Den nya polisorganisation, varom nu är fråga, skulle innebära en ytterligare inskränkning av den kommunala självbestämmanderätten i fråga om polisväsendet, varemot stadskollegiet anser sig nödgat inlägga en bestämd gensaga.

Stadsfullmäktige i Halmstad ha bl. a. anfört:

De under år 1931 timade händelserna, som närmast föranlett framläg-

gande av föreliggande förslag, böra icke föranleda statsmakterna att vidtaga åtgärder med så långt gående ekonomiska konsekvenser, som här föreslås.

— — —
Att förhållandena på landsbygden i ordningshänseende skulle vara så oroande, som utredningsmännen synas vilja göra gällande, torde icke vara med det verkliga läget överensstämmande, och stadsfullmäktige kunna icke finna det vara nödvändigt att för ordningens upprätthållande, utöver de polis- och fjärdingsmän, som finnas, hålla en statspolis på 200 man. Från och med år 1932 har vad i 1925 års polislag stadgas om fjärdingsmän trätt i sin fulla tillämpning, och även om icke alla av dessa äro fullgoda polismän, kunna de dock till en del utföra en polismans arbete i fråga om viss kontroll och ordningens upprätthållande. Utöver fjärdingsmännen finnas ju också de särskilda ordningsmän, som kunna tillsättas enligt nuvarande polislag. Dessa ha redan nu en stor betydelse och kunna säkerligen i framtiden få en än större i avseende å ordningens upprätthållande vid dansbanor och festtillställningar av olika slag. — — —

Stadsfullmäktige kunna sålunda icke finna, att det föreliggande förslaget är så genomarbetat, som det bör vara för att kunna läggas till grund för lagstiftning. — — —

Av stadsfullmäktige i Gävle åberopas uttalanden av polismästaren och polisenämnden i staden. Polisenämnden anser, att en utredning, grundad på de gångna årens erfarenhet, angående omorganisation av polisdistrikten bör företagas och att i avvaktan härpå de föreslagna åtgärderna för inrättande av statspolisen böra anstå. Och även polismästaren ifrågasätter, om sådan påbyggnad av polisorganisationen, som i promemorian föreslagits, över huvud bör ske, innan det utrönts, om ej en fullständig omorganisation bör genomföras.

Till grund för stadsfullmäktiges i Söderhamn avstyrkande utlåtande ligger ett uttalande av i huvudsak följande innehåll:

Militärens olämplighet understrykes i förslaget, men den möjligheten står dock kvar trots utökad poliskår att, så länge det inte i lag förbjudits, militär får användas vid sociala konflikter. Dessa frågor böra därför icke sammankopplas. Polis rekvirerades till Ådalen men togs aldrig i bruk; där var alltså icke brist på polis men på en organisatorisk kraft. Ådalshändelsen var av extraordinär art, och som sådan bör den icke föranleda, att poliskåren på lagstiftningens väg utökas. — Den ekonomiska sidan är icke den avgörande, dock måste den ökade utgiften anses betänklig och utmanande i tider, då såväl stat som kommuner äro belastade till bristningsgränsen. Det borde från statsmakternas sida ses till, att grundanledningen till sociala strider undanröjes, nämligen arbetslösheten.

Som framgår av dessa yttranden resas betänkligheter mot förslaget även från vissa av de hörda myndigheterna. Betänkligheter som av regeringen bort beaktas på ett helt annat sätt än vad fallet är.

Regeringen tycks också vara i viss mån medveten om att statspolisen kommer att bli mycket impopulär och riskerar att den skall kunna sättas

ur funktion genom blockad av tillförsel av varor och transportmedel. Därför föreslås en särskild lagstiftning som ålägger ägare till fordon, matvaror etc. att även mot sin vilja utlämna dessa. På samma sätt skall militär kunna med tvångsmedel rekvirera vad de behöva när de tagas i anspråk för »ordningens upprätthållande». Det föreliggande lagförslaget är ur alla synpunkter folkfientligt och reaktionärt och måste därför på det bestämdaste avvisas.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 178.

Stockholm den 31 mars 1932.

Oscar Öhman.

Karl Kilbom.

Edoff Andersson.

Nils Flyg.

Aug. Spångberg.

Viktor Herou.

Verner Karlsson.

J. P. Dahlén.